

¹Абдрахманов М.К., ¹Майшекина Э.С.

¹Alikhan Bokeikhan University

Қазақстан, Семей

medet-abdrahmanov@mail.ru

ӘРТҮРЛІ ДЕҢГЕЙДЕГІ МӘСЛИХАТТАРДЫҢ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІНІҢ ДЕПУТАТТАРЫМЕН ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛЫ

Аннотация. Бұл мақалада әртүрлі деңгейдегі мәслихаттардың ҚР Парламентінің депутаттарымен өзара іс-қимылын жан-жақты қарастырылып өзекті мәселелер шешімін тапқан. Мәслихаттардың жергілікті жердегі мәселелерді шеші жолдары мен проблемалық мәселелері қарастыру барысында жаңа концепциялар мен заңдарды қолданылған, сонымен қатар тиісті мекемелер мен олардың лауазымды тұлғаларының функциялары кеңінен баяндалған.

Түйін сөздер: Мәслихаттар, Мәслихат депутаттары жергілікті өзін-өзі басқару, Парламент Сенаты, Парламент Мәжілісі, парламент депутаттары, облыстық мәслихат.

¹Абдрахманов М.К., ¹Майшекина Э.С.

¹Alikhan Bokeikhan University

Қазақстан, Семей

medet-abdrahmanov@mail.ru

Взаимодействие маслихатов разных уровней с депутатами Парламента Республики Казахстан

Аннотация. В данной статье комплексно рассматривается взаимодействие маслихатов разного уровня с депутатами Парламента Республики Казахстан, решаются актуальные вопросы. При рассмотрении вопросов местного значения и задач маслихатов использовались новые понятия и законы, а также подробно описывались функции соответствующих учреждений и их должностных лиц.

Ключевые слова: Маслихаты, депутаты маслихатов, местное самоуправление, Сенат Парламента, Мажиліс Парламента, депутаты парламента, областной маслихат.

¹Abdrakhmanov M.K., ¹Maishekina E.S.

¹Alikhan Bokeikhan University

Kazakhstan, Semey

medet-abdrahmanov@mail.ru

Interaction of maslikhats of different levels with deputies of the Parliament of the Republic of Kazakhstan

Annotation. This article comprehensively considers the interaction of maslikhats of different levels with deputies of the Parliament of the Republic of Kazakhstan, and resolves topical issues. When considering issues of local importance and the tasks of maslikhats, new concepts and laws were used, and the functions of the relevant institutions and their officials were described in detail.

Key words: Maslikhats, deputies of maslikhats, local self-government, Senate of the Parliament, Mazhilis of the Parliament, deputies of parliament, regional maslikhat.

Кіріспе

Еліміздің Ата заңының 86 бабына сәйкес «Жергілікті өкілді органдар - мәслихаттар тиісті әкімшілік-аумақтық бөліністегі халықтың еркін білдіреді және жалпымемлекеттік мүдделерді ескере отырып, оны іске асыруға қажетті шараларды белгілейді, олардың жүзеге асырылуын бақылайды» [1].

Қазақстан Республикасының Парла-

менті де жергілікті өкілді органдар-мәслихаттармен ұйымдастырушылық та, құзыреттілік жағынан да байланысты емес. Конституцияда көзделген екі жағдайда ғана мәслихаттар мен Парламент өзара байланысты: мәслихаттар сенаторларды сайлайды, ал Парламент Сенаты мәслихатты тарата алады.

Құрылуының алғашқы жылдарында төменгі деңгейдегі мәслихаттар – қалалық

және аудандық мәслихаттар өз бетінше қалдырылып, өте шағын аппарат (хатшымен бірге 2-3 адам) идеясымен, жаңа жағдайда жұмыс істеу тәжірибесі, өздерін, бейнелеп айтқанда, «жоғары» орган іздеуге мәжбүр болды. Осындай жағдайда олардың көпшілігі өз еркімен атқарушы органдардың, қала, аудан әкімдерінің қосымшасына айналды. Айта кету керек, алғашында мәслихаттар мен олардың аппараттарының құқықтық базасын нығайту туралы әңгіме болған жоқ. Осындай жағдайда мәслихаттар бұрынғы Кеңестер сияқты объективті және дәстүрлі түрде тиісті облыс тұрғындарының игілігі үшін тығыз ынтымақтастықтың көрінісін жасай отырып, әкімдерді толық және белсенді қолдауға мәжбүр болды.

Алайда, уақыт өте келе жергілікті өзін-өзі басқару жүйесіндегі өзінің ерекше рөлін сезіне бастаған мәслихаттар жұмыстың ортақ әдістері мен стилін әзірлеу үшін бірлестік нысандарын іздей бастады.

Жергілікті кеңестің аумағындағы ең жоғары сайланған лауазымды тұлға оның төрағасы, сонымен бірге атқару комитетінің төрағасы болды. Жергілікті өзін-өзі басқару азаматтардың заңдар мен өзінің материалдық-қаржылық базасы негізінде осы аумаққа және оның халқына қатысты барлық мәселелерді тікелей немесе өздері сайлайтын органдар арқылы шешу үшін өзін-өзі ұйымдастыруы ретінде анықталды [2, 76.].

Осы ізденістердің барлығы бірте-бірте өзара әрекеттесудің салыстырмалы конструктивті формасына ие болды. Қазіргі уақытта мәслихаттар хатшыларының үйлестіру кеңестері өңірлерде де, республикалық ауқымда да жұмыс істейді. Заңдастырылмаған мұндай кеңестер (ерікті бірлестіктер) соған қарамастан тәжірибе алмасуда, іс-әрекеттерді үйлестіруде, қолданыстағы заңнаманы өзгерту және жетілдіру бойынша ұсыныстар әзірлеуде маңызды рөл атқарады.

Облыстық мәслихат аппараты қалалық және аудандық мәслихаттардың депутаттарын, олардың аппарат қызметкерлерін оқытуды өз мойнына алды. Барлық мәслихаттарға олардың қызметінің құқықтық аспектілері бойынша көмек көрсетіледі (жоғарыда айтылғандай,

мәслихат аппаратының штатында заңгерлер немесе аудармашылар жоқ). Бүкіл бірінші шақырылымда дерлік сессияларда қаралған мәселелер мен қабылданған шешімдерге талдау жасалып, шолу материалдары дайындалды. Облыстық мәслихаттың сессияларына қалалық және аудандық мәслихаттардың хатшылары, ал тұрақты комиссиялардың төрағасы облыстық мәслихаттың тиісті комиссияларының отырыстарына үнемі шақырылады. Облыстық мәслихат аппаратының қызметкерлері қалалық және аудандық мәслихаттар депутаттарын оқыту үшін орындарға барады. Қалалар мен аудандарда мәслихаттар хатшылары үшін сессияларды, комиссия отырыстарын және басқа да іс-шараларды талдай отырып, мерзімді семинарлар өткізіліп тұрады.

Тапсырма

Облыстың барлық аймақтарындағы әлеуметтік-экономикалық саясаттың біркелкі болуына (жергілікті ерекшеліктерді ескере отырып), облыстық мәслихат сессияларының шешімдерін барлық мәслихаттардың міндетті түрде орындауы туралы заң нормасы ықпал етеді.

Бұл нысан Қазақстан Республикасы Парламентінің, дәлірек айтсақ, тиісті аумақтардағы Парламент депутаттарының мәслихаттармен өзара іс-қимылын да айқындайды. Заңға сәйкес Парламент депутаттарына императивті мандат берілген және өз сайлаушылары алдында есеп бермейді. Дегенмен, көп жағдайда өмір мен тәжірибе олардың қарым-қатынас шарттарын белгілейді.

Мұнда екі тарап та мүдделі, бірінші кезекте Парламент депутаттарының өздері. Оларға кезекті заң жобаларын талқылау барысында өңірлердегі істің жай-жапсары туралы түрлі ақпараттар, жер-жерлерден түскен ұсыныстар өте қажет. Парламент депутаттарының өтініші бойынша өңірлерге барған кезде Парламентте талқыланған заң жобалары бойынша мәслихат депутаттары мен жергілікті сарапшылардың қатысуымен жиындар шақырылады.

«Комитет күндерінің» негізгі шарасы облыс әкімі мен республиканың облыстық мәслихаттары хатшыларының қатысуымен мәслихат депутаттарымен және облыс

жұртшылығымен кездесу болды. Л.Бурлаков атап өткендей, «жалпы алғанда, депутаттар қабылданған заңдардың тиімділігі туралы өте қажетті ақпарат алды, оны парламент комитеттерінде отырып-ақ алуға болмайды» [3, 86 .].

Парламент депутаттарының өңірлерге сапарлары арасындағы кезеңде мәслихаттар халықтан келіп түскен өтініштерді жинап, олар үшін қорытындылайды, Мәжіліс пен сенаторлардың жер-жерлерде болуы кезінде жеке мәселелері бойынша қабылдаулар, олармен сайлаушылармен кездесулер ұйымдастырады. Сонымен, Парламент депутаттарының өздерінің бастамасымен тұрақты қабылдаулар, әсіресе, Республика Парламенті Сенатының немесе Мәжілісінің кезекті сайлауы қарсаңында құрыла бастады.

Өздеріңіз білесіздер, республикада лоббизм туралы заң жоқ. Бірақ лоббидің өзі орын алады. Сайлаушылардың ресми бекітілген мандаттары болмағандықтан, Кеңестер кезіндегідей, депутаттармен тұрақты кездесулерде тұрғындардың көптеген өтініштері жасалады. Оның үстіне, депутаттардың сайлау алдындағы перспективалық бағдарламаларын, әдетте, жүзеге асыру қиын.

Біздің ойымызша, мәслихаттардың рөлін, олардың бір-бірімен, сондай-ақ Парламент депутаттарымен өзара іс-қимылын арттыру үшін облыстық мәслихаттардың іс-әрекеттерін үйлестіру және олардың деңгейін төмендетуге әдістемелік және практикалық көмек көрсету міндеттерін заңдастыру қажет сияқты. өз штаттарында арнайы қосымша қызметтерді немесе бөлімшелерді бөлетін мәслихаттар. Бірқатар ТМД елдерінің Парламенттерін үлгі ете отырып, біздің жоғары заң шығарушы ассамблеямыздың әрбір депутатына да жергілікті жерлерде, аймақтарда өз көмекшілері болуы қажет.

Мәслихаттардың үйлестіру және өзара іс-қимылы үшін арнайы құрылымдық құрылымдардың немесе заңнамалық түрде ресімделетін нормалардың болмауы әртүрлі қоғамдық күштер мен бірлестіктердің бұл мәселені шешуге міндеттенуіне алып келеді. Мәселен, Республикада 2002 жылдан бастап

мәслихат депутаттарының республикалық бірлестігі қалыптаса бастады және қазіргі уақытта күшейіп келеді. Мәслихаттар үшін маңызды мәселелерді шешу үшін бірігуге деген құштарлық айқын: бүгінгі таңда «Қазақстан Республикасы Мәслихаттары депутаттарының Қауымдастығы» республикалық қоғамдық бірлестігінің мүшелері Қазақстанның барлық облыстарының өкілдері, оның филиалдары 10 облыста және Астана қаласы. Қауымдастықтың баспасөз органы – «КЕНЕС» Ақпарат министрлігінде тіркелген. Дәл осы бірлестік қазіргі таңда «Қазақстан Республикасындағы мәслихат депутаттарының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңын әзірлеуге және қабылдауға бастамашы болып отыр.

Мақсаты

Жергілікті өкілді биліктің құқықтарының айтарлықтай кеңеюі және оның аумағындағы істің жай-күйі үшін тиісті жауапкершілікті білдіреді. Сондықтан бұл жерде ұйымдастырушылық, шаруашылық, қаржылық жұмыстарды жүзеге асыруда ғана емес, ең алдымен мемлекеттің заңнамалық саясатын жүзеге асыруда тәжірибе мен білім қажет. Өкілетті биліктің жоғары және төменгі деңгейлерінің өзара іс-қимылы жекелеген мәселелерді шешуде, сондай-ақ жергілікті өкілді органдардың қызметін реттейтін құқықтық базаның тұжырымдамалық негіздерін әзірлеу бөлігінде ұсыныстар мен тәсілдерді әзірлеуге ықпал етеді. Өйткені, жоғары заң шығарушы және жергілікті өкілді органдардың өзара іс-қимылының тиімділігі жергілікті проблемаларды ескере отырып, норма шығаруға қатысу мүмкіндігі, заң шығару бастамасы құқығын өз деңгейінде жүзеге асыру мүмкіндігі ретінде қарастырылады.

Тарихы

Заң жобаларын қарау тәртібі өзгерді, бұл парламенттегі бүкіл заң шығару процесін айтарлықтай өзгертті. Реформалардың маңызды элементі сайлау заңнамасын өзгерту болып табылады. Өздеріңіз білесіздер, 1998 жылға дейін бізде мажоритарлық жүйе болса, 1999 жылғы Парламент сайлауы аралас жүйе бойынша

өтіп, он депутат партиялық тізім бойынша сайланған болатын. Алдағы сайлау толығымен пропорционалды болады және бұл алға қарай жасалған елеулі қадам. Ол саяси өкілдік үшін қолайлы болып саналады, көппартиялық жүйенің дамуына ықпал етеді және парламенттік көпшілік партияның жауапкершілігін арттырады.

Зерттеу әдістері

Ғылыми мақаланы жазу кезінде жалпы ғылыми әдістер (логикалық, құрылымдық және жүйелік талдау, салыстыру), сондай-ақ құбылыстар мен процестерді зерттеудің арнайы әдістері мен тәсілдері (салыстырмалы құқықтану әдістері) қолданылды.

Талқылау

Сонымен бірге Конституция Парламент Сенатын құруға жергілікті өкілді органдардың қатысуын белгілейді. Конституцияның 50-бабының 2-тармағына сәйкес Сенатты тиісінше облыстың барлық өкілді органдары депутаттарының бірлескен отырысында әрбір облыстан, республикалық маңызы бар қаладан және Қазақстан Республикасының астанасынан сайланатын депутаттар құрады, республикалық маңызы бар қала және астана. Осылайша, Парламент сенаторларын сайлау үшін әр өңірден барлық деңгейдегі мәслихат депутаттары сайлау алқасын ұсынады.

Қазақстандағы жергілікті билікті реформалау мәселесін және мәслихаттарды әлеуметтік-ұйымдастырушылық қалыптастыру процесінің проблемаларын аша отырып, біз мұны атап өтеміз"... модернизация кезеңіндегі институционалдық өзгерістердің маңызды заңдылығы-қоғамдағы және институционалдық саладағы революциялық өзгерістер, атап айтқанда, сабақтастықты бұзады... Әлемдік тарих сабақтастықтың бұзылуын жеңілдетуге, дәл жеңілдетуге болатындығының мысалдарын көрсетеді, өйткені бұл ауыр процестен толықтай құтылу мүмкін емес. Қандай да бір түрде олар модернизация кезеңін бастан өткеріп жатқан барлық елдерде бар [4, 46].

Б.Әбдірайымов атап өткендей, қос палаталы Парламентті құрудың негізгі алғы шарттары:

- елдің заң шығарушы органында

жергілікті өкілді органдардың депутаттық корпусының жанама өкілдігінің қажеттілігі;

- жергілікті өкілді органдардың заң шығарушы билікке ықпалын күшейту;

- мәслихаттар депутаттарының саяси-құқықтық санасы біртұтас сайлау құрамына қарағанда жоғары болғандықтан, депутаттық корпусының сапасын арттыру;

- аумақтық мүдделерді көрсету;

- заң шығару процесінің сапасын арттыру [5].

«Өкілетті биліктің жоғары және төменгі деңгейлерінің өзара іс-қимылы белгілі бір мәселелерді шешуде, сондай-ақ мәслихаттардың қызметін реттейтін заңнамалық базаның тұжырымдамалық негіздерін әзірлеу бөлігінде ұсыныстар мен тәсілдерді әзірлеуге ықпал етеді». Өйткені, жоғары заң шығарушы және жергілікті өкілді органдардың өзара іс-қимылының тиімділігі жергілікті проблемаларды ескере отырып, норма шығаруға қатысу мүмкіндігі, заң шығару бастамасы құқығын өз деңгейінде жүзеге асыру мүмкіндігі ретінде қарастырылады.

Сенаторлардың жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару органдарымен жан-жақты өзара іс-қимыл алаңына айналуы тиіс Кеңес парламентарийлердің өз қызметіне қосымша серпін береді. Сонымен бірге, мәслихаттардың басты ұстанымы – тәуелсіздік мызғымас болып қала бермек.

Парламент Сенатында жергілікті мемлекеттік басқару саласындағы заңнаманы жетілдіру, жергілікті өзін-өзі басқару институтын және жергілікті өзін-өзі басқару институтын дамыту жөніндегі консультативтік-кеңесші орган ретінде құрылған Жергілікті өкілді органдармен (мәслихаттармен) өзара іс-қимыл жөніндегі кеңестің мақсаттары мен міндеттерін еліміздің өңірлері кеңінен талқылауда.

Бұл жағдайда нақты құрылған вертикал - бұл тек шешім қабылдауға ғана әсер етпейтін, сонымен қатар халық өкілдігінің төменгі институттарының заң шығару процесінде өз сайлаушыларының дауысын білдіру құқығын бекітетін заң шығару. Сенат депутаттарының мемлекеттік және жергілікті өзін-өзі басқару органдарымен жан-жақты өзара іс-

қимылының маңызды алаңына айналатын Кеңес парламентарийлердің өздерінің қызметіне қосымша серпін береді.

Парламент Сенатының рөлін айтарлықтай арттырды. Жоғарғы палатаға түбегейлі жаңа өкілеттіктер – оның өкілеттіктерінің мерзімінен бұрын тоқтатылуынан туындаған Мәжіліс уақытша болмаған кезеңде заңдарды қабылдау жөніндегі бүкіл парламенттің функцияларын орындау жүктелді.

Сенаттың айрықша өкілеттігіне Ұлттық банк төрағасын тағайындауға келісім беру туралы тармақ қосылды. Сенатқа да заң шығару үдерісінің тиімді өтуіне және елдегі саяси тұрақтылықты қамтамасыз етуге ерекше жауапкершілік жүктеледі.

Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару туралы» Заңының өзінде азаматтардың шешім қабылдаудағы рөлі мүлдем қарастырылмаған. Жоғарыда айтылғандардан мәслихаттардың басқару жүйесіндегі пайдасыздығы туралы қорытынды негізді ме? - Мұндай мәлімдемелер жоқ, жоқ, иә және жекелеген саясаткерлердің мәлімдемелерінде және БАҚ басылымдарында тайғақ болып табылады [6, 72б.].

Нәтижелер

Жергілікті өкілді органдардың құқықтық мәртебесін айқындайтын Қазақстан Республикасының жаңа заңнамасында, біздіңше, ең алдымен: б) Конституцияның 61-бабының 3-тармағының ережелеріне негізделген мәслихаттардың шешімдерімен реттелетін қоғамдық қатынастардың жаңа бағыттары; в) мәслихаттардың дербестігінің құқықтық кепілдіктерін кеңейту және олардың шешімдерін орындамағаны үшін жауапкершілік шараларын күшейту.

Жергілікті өкілді органдар туралы заңнамалар жүйесін модельдеу кезінде оның құрылымдық бөліктерінің жүйелілігін, құқықтық реттеудің қажеттіліктерін ескере отырып, мәртебе элементтерінің реттелу дәрежесін ескеру маңызды.

Сондықтан жаңа заңнамалық актілердің құрылымында мыналар болуы керек деп есептейміз:

1) жергілікті өкілді органдардың қағидаттары мен функциялары;

2) өкілді органдардың дербестігін қамтамасыз ететін қызметтің, негізінен экономикалық, қаржылық және арнайы құқықтық кепілдіктері;

3) берілген өкілеттіктерді қоса алғанда, жергілікті өкілді органдардың құзыреті;

4) қызметтің ұйымдық-құқықтық нысандары;

5) жауапкершілік тетіктері.

Сонымен қатар, үкімет өз қызметінде бірінші кезекте сайлауда жеңіске жеткен партияның бағдарламасын жүзеге асыруға назар аударуы керек. Бұл сайлау алдындағы уәделер толық көлемде жүзеге асыру үшін конституциялық бекітілген негізге ие болады дегенді білдіреді. Партиялық жүйені дамыту мақсатында сайлау нәтижелері бойынша саяси партияларды ішінара мемлекеттен қаржыландыру да енгізілген.

Ең алдымен, Парламент мәслихаттар сияқты халық өкілдігінің органы екенін атап өтеміз. Бірақ егер соңғылары «жергілікті өкілді органдар» санатына жатқызылса, бұл Қазақстан Республикасының жоғары өкілді органы болып табылады. Парламенттің төменгі палатасы – Мәжіліс те жалпыға бірдей, тең және тікелей сайлау негізінде құрылады. Бірақ өкілеттілік факторы бұл органдарды билікті бөлу принципінің әртүрлі жақтары бойынша бөледі. Парламент, жоғарыда айтылғандай, заң шығарушы билік органы болып табылады, ал мәслихаттар бұл салаға жатпайды.

Мәслихат депутатының өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату негіздерінің арасында оны сайлаушылар кері қайтарып алған жоқ. Халықтың пікірінше, бұл ереже Парламент депутаттары үшін қолайлы, өйткені олар норма шығарумен айналысады, бірақ сайлаушылардың сенімін ақтамайтын мәслихат депутатына жақындамайды. Жергілікті өкілді орган депутатының өз сайлаушыларына қатысты міндеттері барынша азайтылды және негізінен оларды мәслихаттың қызметі туралы үнемі хабардар етуден тұрады [7].

Жергілікті деңгейде жергілікті органдар жұмысының жоғары сапасын қамтамасыз ету, олардың ашықтығын

арттыру, қарапайым халықтың нақты мұн-мұқтаждары мен мұн-мұқтаждарына жақындау шаралары қолға алынды. Облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және астананың мәслихаттарының өкілеттіктері түбегейлі кеңейтілді. Олардың келісімімен ғана президент тиісті деңгейдегі әкімдерді тағайындайды. Осындай схемалар жергілікті өзін-өзі басқарудың төменгі деңгейлері үшін де қарастырылған.

Сонымен, жоғарыда айтылғандардың барлығынан конституциялық өзгерістер елімізде мүлде жаңа саяси-құқықтық өрісті қалыптастырғаны анық. Ал оларды ертерек енгізу Қазақстанның жеделдетілген жаңғыруының мүддесіне сай келеді.

Қорытынды

Мәслихаттарға әкімге сенімсіздік білдіру және оны қызметінен босату туралы мәселені қарапайым көпшілік дауыспен көтеру құқығы беріледі. Бұл өкілетті органдардың атқарушы органдарға ықпал етуінің өте күшті тұтқасы, бұл жергілікті билік органдарын тиісті өңірдің халқына қазіргіден әлдеқайда байыпты тәуелді етеді. Мәслихаттар жергілікті өзін-өзі басқарудың негізіне айналады.

Бірқатар дамыған елдердің тәжірибесі көрсетіп отырғандай, қазіргі таңда еліміздің Мәслихат депутаттарының құқықтық мәртебесі даму үстінде. Өртүрлі деңгейдегі мәслихаттардың Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттарымен өзара іс-қимылы мәселесін талқылау арқылы жаңа Қазақстанда Мәслихат депутаттарының жаңашылдығын таңытқымыз келеді. Жергілікті өзін-өзі басқару жүйесіндегі мәслихат депутаттарының орнын жетілдіруге бір қадам деп санаймыз.

Бұл жерде ерекше мән беретін мәселе – мәслихат құзіреттерін артыруға қол жеткізу. Мәслихаттар аудан әкімдерінің «уысынан» шыға алмай, мардымсыз бюджетті қалай «игерерін» білмей, басшы ретінде қалыптасудың орнына, бар беделінен жұрдай болып жатса, ең жаманы сол. Бұл жағдайды болдырмаудың жалғыз-ақ жолы бар – ол ауыл және аудан мәслихаттарын тікелей сайлауын әділ өткізу, оларға бюджеттік дербестік беріп, оның

жауапкершілігін арттыру және жергілікті өзін-өзі басқару тетіктерін жетілдіру. Осылай болғанда ғана мажоритарлық сайлау жүйесімен сайланған мәслихаттар бұрынғыша аудан әкімінің алдында жақсы атанудың орнына өзін сайлаған халық алдында жауап беруге, аудан әкіміне «қызмет етудің» орнына ауылдың жағдайына жаны ашып, тұрғылықты жерінің мүддесіне басымдық беріп, «бүйрегі тартып», ауылдың көкейкесті мәселелерін шешіп, оның жағдайын оңалтуға күш салатын болады деген үміттеміз.

Әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы. Конституция 1995 жылы 30 тамызда республикалық референдумда қабылданды.
2. Исмагамбетов Ж. С, Кучин И. А. Концепция муниципального развития Казахстана. - Алматы, 1996. - С. 7.
3. Бурлаков Л. Какие законы нам нужны? // Информационный бюллетень (журнал) «Маслихат». 2002. - №2 (8), - С. 8.
4. Касымбеков М. Институционализация в процессе политической модернизации // Мысль. - 2002. № 9, - С. 4.
5. Абдраимов Б. Роль Сената в законотворческом процессе // Казахстанская правда. - 2003. - 11 февраля.
6. Ленин В. И. Черновой набросок проекта программы. Седьмой экстренный съезд РКП (б), Полн. собр. соч. - Т. 36. - 1918. 6-8 марта. - С. 72.
7. «О Парламенте Республики Казахстан и статусе депутатов». Указ Президента Республики Казахстан, имеющий силу Конституционного закона // Сборник нормативных правовых актов. – Алматы: Жеті жарғы, 1995. - 2 ноября

References

1. Қазақстан Respublikasynuң Konstitucijasy. Konstitucija 1995 zhyly 30 tamyzda respublikalyk referendumda kabyldandy.
2. Ismagambetov Zh. S, Kuchin I. A. Konceptcija municipal'nogo razvitija Kazahstana. - Almaty, 1996. - S. 7.
3. Burlakov L. Kakie zakony nam nuzhny? // Informacionnyj bjulleten' (zhurnal) «Maslihat». 2002. - №2 (8), - S. 8.
4. Kasymbekov M. Institucionalizacija v processe politicheskoy modernizacii // Mysl'. - 2002. № 9, - S. 4.
5. Abdraimov B. Rol' Senata v zakonotvorcheskom processe // Kazahstanskaja pravda. - 2003. - 11 fevralja.
6. Lenin V. I. Chernovoj nabrosok proekta programmy. Sed'moj jekstrennyj s#ezd RKP (b), Poln. sobr. soch. - T. 36. - 1918. 6-8 marta. - S. 72.
7. «O Parlamente Respubliki Kazahstan i statute deputatov». Ukaz Prezidenta Respub-liky Kazahstan, imejushhij silu Konstitucionnogo zakona // Sbornik normativnyh pravovyh aktov. – Almaty: Zheti zharry, 1995. - 2 nojabrja

Сведения об авторах

Абдрахманов Медет Каучерханович

Лауазымы: докторант, мемлекеттік-құқықтық пәндер кафедрасы, AlikhanBokeikhan University

Пошталық мекен-жайы: 071400, Қазақстан Республикасы, Семей қ., Абая көшесі, 94

Ұялы тел. 87751759817

E-mail: medet-abdrahmanov@mail.ru

Абдрахманов Медет Каучерханович

Должность: докторант, кафедра государственно-правовых дисциплин, AlikhanBokeikhan University

Почтовый адрес: 071400, Қазақстан Республикасы, Семей қ., Абая көшесі, 94

Сот. тел.

E-mail: medet-abdrahmanov@mail.ru

Abdrakhmanov Medet Kaucherkhanovich

Position: doctoral student, Department of State and legal disciplines, Alikhan Bokeikhan University

Mailing address: 071400-071417, Republic of Kazakhstan, Abai region, Semey, st. Mangilik el 11

Mob.phone: 87751759817

E-mail: medet-abdrahmanov@mail.ru

Майшекина Эльдана Советовна

Лауазымы: PhD доктор, мемлекеттік құқықтық пәндер кафедрасы меңгерушісі

Почталық мекен-жайы: 071400, Қазақстан Республикасы, Семей қ., Абая көшесі, 94

Ұялы тел: 87757591715

Майшекина Эльдана Советовна

Должность: PhD доктор, заведующая кафедрой государственно-правовых дисциплин

Почтовый адрес: 071400 Республика Казахстан г. Семей, ул. Абая,94

Сот. тел:87757591715

Maishekina Eldana Sovetovna

Position: PhD doctor, head of the Department of State and legal disciplines

Mailing address:: 071400 Republic of Kazakhstan, Semey city, Abay street,94

Mobile phone:: 87757591715